

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelje in
praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Plačilo truda.

Marsikaj se more morda očitati Slo-
vencem, toda tudi njih najbolj zagriženi
sovražnik mora priznati, da se Slovenec
delo nikdar ne ustraši. Delavnost je ena
najodličnejših kreposti slovenskega na-
roda in v tej volji in ljubezni do dela je
tudi največja sila slovenskega naroda.

Toda naj bo volja do dela še tako ve-
lika in naj bo Slovencu delavnost še ta-
ko prirojena, tudi ta neizmerna volja
mora usahnuti, če pride narod do prepri-
čanja, da se mu delo ne izplača. In v
taki nevarnosti smo danes. Odstotek onih,
katerim se delo ne izplača, postaja vedno
večji in skoraj bodo morali čeli stanovi
z obupom ugotoviti, da tudi z najinten-
zivnejšim delom ne pridejo na zeleno
travo.

Samo pričnimo s kmetom, tem mogoč-
nim stebrom našega naroda. Vsa rodbi-
na, od še nedoraslega otroka pa do sta-
rega očeta, vse dela, da dvigne iz trde
zemlje zaklade, pa pride čas žetve in
kmet se mora vprašati: za koga je delal.
Kajti, da ni delal za sebe, to vidi le pre-
jako. Boda je ostala ista, hiša je prazna
in denarja ni toliko, da bi mogel brez
dolga obstati do prihodnje žetve. In če-
dolga obstati do prihodnje žetve. In če-
prav je vsa rodbina delala naporno vse
leto in čeprav je živela nad vse skrom-
no, se vendar delo ni izplačalo in denar
so pobrali davki, dolgovi in nizka cena
kmetijskih pridelkov.

Ni manj žalostna ni bilanca, ki jo mo-
ra storiti naš delavec. Vsem mogočim
tujcem, ki niti videli niso naše zemlje,
daje naša dežela bogate zasluge, naš de-
lavec pa mora v tujino, ker ne dobi dela,
ker ga domovina ne more prehraniti. In
oni, ki so tako srečni, da jih še ni dose-
gel val brezposelnosti, ti si le v izjemnih
slučajih morejo prislужiti toliko, da mo-
rejo pošteno preživeti in vzgojiti svojo
rodbino. V najboljšem slučaju prislужijo
toliko, da so gnetno zasigurni, dokler
toliko, da so zdravi in krepki, niti sanjati pa ne
smejo o tem, da bi zadostili tudi svojim
kulturnim željam.

In slovenski intelektualci! Vse svoje
sile je posvetil svojemu narodu, toda pla-
čila za svoj pošteno trud ni žel no-
benega. Uradnik, ki se je tako žrtvoval
za državo, da se je vsled svoje prevelike
vneme dostikrat ločil od naroda, je po-
plačan za svoj trud z nestalnostjo, slabo
plačo in vedno grozečo redukcijo. In gor-
je onemu intelektualcu, ki bi živel samo
od svojega umstvenega dela. Spisana
dela naših prvih ljudi iščejo zaman zalo-
žnika in če ga najdejo, potem je honorar
tako nizek, da ne zadostuje niti za dol-
gové. In če se je kdo osmelil, da je zalo-
žil knjigo sam, potem je plod večmeseč-
nega dela samo — dolg v tiskarni.

Pa od nekdanj so bili vajeni kmet, dela-
vec in inteligent, da je beda plačilo za
vseh njihov trud in mogli bi reči, da je pač osta-
lo vse pri starem. Od nekdanj pa so ži-
veli pri nas dobro trgovci, industrijalci
in podjetniki, toda tudi ti časi so se le za
premnoge nehali. Samo pogledite v »Urad-
nem listu« na dolge kolone o dražbenih
oklicih! In pogledite na naš veleseljen, na
ves ogromen trud, s katerim je ta uspeh
dosežen in primerjajte z njim trud, ki ga
je imela vlada, da je podprla slovensko
industrijo! Ali je sploh mogoča večja raz-
lika? Z demontažno politiko se je vse-
povsodi oviral razvoj slovenske indus-
trije, z davki se je onemogočil nastanek no-
ve industrije in z odrezanjem Slovenije
od morja se je vzela vsej Sloveniji mož-
nost gospodarskega razvoja. Za tretjino
se je skrčil teritorij slovenskega gospo-
darstva, prav nič pa se ni storilo za po-
večanje njegove razvojne možnosti.

Slabo je plačana slovenska delavnost

Dr. Ninčič brani nettunske konvencije.

Beograd, 26. junija. Včerajšnja seja
narodne skupščine se je začela ob pol
11. dopoldne. Predsedoval je dr. Subotić.
Prvi je začel govoriti zunanji minister dr.
Ninčič, ki je v svojem govoru branil net-
tunske konvencije. O teh konvencijah je
bilo mnogo diskusije v javnosti. On se
čudi protestu javnosti, ko gre le za stro-
kovne dogovore, ki so jih izdelali stro-
kovnjaki in so ministrstva dajala le na-
vodila. Političnih vprašanj tu ni. Zuna-
nje ministrstvo je posredovalo samo, da
so prišli strokovni delegatje obeh pogod-
benih strank v stik. Današnje, takozva-
ne beograjske, konvencije so bile skle-
njene, ko on niti minister ni bil; bilo je
to za Davidovičeve vlade. Interes drža-
ve in naroda zahteva, da se konvencije
ratificirajo. Minister pravi dalje, da je
ulica morebiti sposobna reševati vpraša-
nja notranje politike, nikakor pa ne zu-
nanjih vprašanj, ker so tako delikatna,
da se mora o njih razpravljati z največjo
opreznostjo. Gre tu za strokovne kon-
vencije, pri katerih so se kritizirale ne-
katere določbe, ki jih niti ni. Te konven-
cije bodo v zbornici podrobneje pojasni-

li strokovnjaki, ki so sodelovali pri njih
sklepanju.

Minister ugovarja očitku opozicije, češ,
da bi smel samo minister, ne pa
kaka neodgovorna oseba, braniti pred
skupščino konvencije. Strokovnjak bo
mogel bolje pojasniti vsa vprašanja. Nje-
gova beseda pa bo toliko veljala kakor
beseda ministrova. Odgovornost pa pre-
vzame minister.

Za tem je podpredsednik dr. Subotić
na podlagi čl. 33 poslovnika podelil be-
sedo vladnemu zaupniku dr. Ribaču, ki
je nato imel obširen ekspozé, v katerem
je obravnaval in pojasnjeval vseh 6 kon-
vencij.

Za dr. Rybačem je dobil besedo dr.
Buč, ki je napadal konvencije, češ, da z
je z njimi hrvatski narod zadet v srce.

Potem je vstal predsednik Uzunović.
Rekel je, da protestira proti nepristojnim
izrazom, ki so padli na račun sosedne
in prijateljske države Italije. Pri nas ni
posebnih srbskih, posebnih slovenskih
in posebnih hrvatskih interesov, temveč
imamo samo skupne interese. Branili
bomo tako zadnjo vas v Sloveniji kot
zadnjo vas v Južni Srbiji.

OŽJA OPOZICIJA PROTI NETTUNSKIM KONVENCIJAM.

Beograd, 26. junija. Včeraj popoldne
je bil sestanek načelnikov ožjega opozi-
cijskega bloka. Na sestanku so govorili
o delu narodne skupščine in sklenili, da
bo ožji opozicijski blok takrat, ko bo
skupščina glasovala o nettunskih in beo-
grajskih konvencijah, izdal komunike, v
katerem se bo zavaroval proti sprejetju
teh konvencij, ker so škodljive za narod-
ne in za državne koristi.

DOGOVOR O VLADNEM DELU.

Beograd, 26. junija. Včeraj dopoldne
je bila v predsedstvu vlade daljša kon-
ferenca, ki so se je udeležili gg. Uzunović,
Srskić, Boža Maksimović in Aca Stano-
jević. Pretresali so celokupno politič-
no situacijo in nato govorili o delu na-
rodne skupščine. Sklenjeno je bilo, da
bodo predsednik vlade, predsednik skup-
ščine ter predsednika radikalnega in se-
ljaškega poslanskega kluba skupno pro-
učili vsa vprašanja in potem odločili, kaj
naj skupščina dela. — Dalje je bilo skle-
njeno, da se ne sme o sporu, ki je nastal
v radikalni krajevni organizaciji, ničesar
odločiti, dokler se ne povrne Pašić
v Beograd.

Popoldne je imel Uzunović konferen-
co z zastopniki radikalov in Hrvatskega
seljaškega kluba. Na tem sestanku se je
razpravljalo o možnosti, da bi se skupšči-
na že kar danes razpustila. O tem so dol-
go razpravljali, potem pa prepustili pred-
sedniku vlade Uzunoviću, da o stvari od-
loči.

Na tej seji so ugotovili tudi, da opozi-
cija sabotira delo narodne skupščine, po-
sebnost kar se tiče izglasovanja konvencij
z Italijo.

Radičevci in radikali so se strinjali v

in vsak dan je plačilo slovenskega truda
nižje. Vsak dan pa je tudi bližja nevar-
nost, da bo slovenski narod spoznal, da
se mu delo ne izplača in da bo nehal
delati za druge.

Kaj pa nastane potem, o tem naj pre-
mišljujejo oni, ki so poklicani kot vodi-
telji naroda, še bolj pa naj prevdarijo
posledice oni v Beogradu, ki nalagajo
narodu sama bremena, ne dajo mu pa
sile, da bi ta bremena nosil. Vsaka sila
ima svoj konec in tudi delavnost sloven-
skega naroda.

tem, da predsednik vlade Uzunović skup-
no s predsednikom skupščine Trifkovi-
čem uredi vprašanje odgoditve skupščine.

SEJA VLADE.

Beograd, 26. junija. Včeraj je bila se-
ja ministrskega sveta, na kateri so raz-
pravljali o političnem položaju. Dalje se
je govorilo o spreminjavalnih predlogih
večine k predloženemu novemu zakonu o
stanovanjih.

PASIČEVCI HOČEJO ODSTOP UZUNOVIČA.

Beograd, 26. junija. Glede na vesti o
skorajšnjem povratku Pašića so pašičev-
ci včeraj že kar odkrito govorili, da bo
moral Uzunović podati ostavko, ker se
mu ni mogoče odločiti, ali naj gre s Pa-
šićem ali s centrom. V tem slučaju se
bo, kakor mislijo pašičevci, Pašić poja-
vil kot šef vlade. Aca Stanojević in Mar-
ko Trifković sta baje že v tem smislu vo-
dila pogajanja z uglednejšimi radikal-
nimi prvaki.

NAMEN PASIČEVCEV.

Beograd, 26. junija. Danes se je že go-
vorilo, da se Pašić v najkrajšem času
vrne v Beograd, da napravi konec seda-
njim neznosnim razmeram. Pašičevci za-
trjujejo, da pride Pašić v začetku julija
v Beograd. Čim se Pašić vrne, bo baje
Uzunović s kakršnimkoli razlogom po-
dal ostavko. Tako bi se nova politična
formacija izvršila že v prvi polovici ju-
lija. — Glavni odbor radikalne stranke
bo imel najbrže celo vrsto konferenc, na
katerih se morajo razčistiti vsa sporna
vprašanja. Ti sestanki se bodo morali
vršiti še pred občinskimi volitvami v Sr-
biji in Črni gori, da se izravna neso-
glasja in da se prepreči predlaganje lo-
čenih kandidatnih list in razcep stranke.

NOVA ZMAGA POLICIJE V RUMUNIJU.

Bukarešta, 26. junija. Pri volitvah za-
stopnikov okrožnih svetov za senat so li-
berali dobili tri zastopnike, nacionalna
stranka enega, ljudska stranka generala
Avarasca pa 68.

Včeraj v petek je začel delati parla-
ment.

V Rumuniji so otvorene nove zračne
črte Bukarešta—Galac—Jassy—Kišinev.

Split za svobodo Dalmacije.

NEZASLIŠANO POSTOPANJE POLICIJE.

Split, 26. junija. Predsinočnjim je
splitsko prebivalstvo izrazilo svoje ogor-
čenje nad nettunskimi konvencijami. O
pol 9. zvečer se je na obali zbrala mno-
žica sveta, ki je vzklikala: »Dol z nettun-
skimi konvencijami, dol z italijanskim
imperializmom! Takoj pa je stopila v ak-
cijo policija in začela razganjati množice
po šetališču. Redarji niso prizanašali ni-
ti gostom, ki so sedeli pred kavarnami.
Vsakogar, ki je zaklical: »Dol Ninčič!
Živijo Dalmacija!« so začeli tepsti s sab-
ljami. Med ljudstvom je nastalo silno
ogorčenje. Demonstracije so postajale
vedno hujše. Ob pol 10. zvečer je prišlo
še orožništvo, ki je bilo razvrščeno v če-
te. Čuli so se zopet klic: »Eviva Nin-
cich!« Na vsak vzklik »dol« ali »živijo«
so začeli orožniki nastopati z kopiti pušk
in se lotili vsakega, ki so ga dosegli. To
je množice še bolj vznemirilo in število
manifestantov se je še povečalo. Na več
mestih so se zbrale večje skupine, ki so
ostro demonstrirale. Manifestanti so pre-
pevali rodoljubne pesmi in vzklikali
Splitu in Dalmaciji ter proti Italiji. —
Redarstvo je blokiralo vse ulice v me-
stu. Blokada je trajala okrog dve uri.
Kljub temu se je na obali zbralo okrog
200 manifestantov. Redarji so bili tako
razjarjeni, da niso prizanašali niti žen-
skam, ki so slučajno šle mimo, niti pot-
nikom, ki so ta čas prihajali od vlaka.

SPRAVA MED DR. NIKIČEM IN HSS.

Beograd, 26. junija. Tajnik skupščine
in Hrvatskega seljaškega kluba Rude
Bačinić je včeraj po svojem dohodu iz
Zagreba imel daljšo konferenco s Pav-
lom Radičem in s Karlom Kovačevićem.
Prinesel je s seboj nekatera naročila in
sporočila Štefana Radića, ki se nanašajo
na delo v skupščini. Radić je dal tudi
navodila, kako naj postopajo njegovi po-
slanci pri glasovanju o konvencijah z
Italijo.

Kakor se doznava, Radić v vsem odo-
brava delovanje svojih ministrov in je za-
dovoljen z današnjim stanjem. Situacija
seljaškega kluba je povsem normalna in
ni v njem nobenih nesoglasij. Zadnji čas
so se celo s skupino dr. Nikića popolno-
ma pomirili.

POSEBEN VLAK Z BLEDA.

Zvečer pred Vidovim dnem bo na Ble-
du slavnostna razsvetljava. Da se more-
jo udeleženci še ponoči vrniti domov, bo
v noči od 27. na 28. junija vozil na progi
Bled—Ljubljana glav. kol. poseben vlak,
ki bo odšel z Bleda ob 1. uri ponoči in
prišel v Ljubljano okrog pol 4. uri.

ODKRITA ZAROTA PROTI ŠPANSKE-MU DIREKTORIJU.

Pariz, 26. junija. Kakor javlja »Jour-
nal«, je policija v Madridu odkrila za-
roto proti direktoriju, ki so jo podpirali
tudi liberali in republikanci. Aretiranih
je bilo mnogo oseb in med njimi tudi
urednik lista »Libertador«. Baje je dogna-
no, da je v zaroto zapleteno tudi več viš-
jih častnikov.

PRVI UKREPI CAILLAUXA.

Pariz, 26. junija. Prvi akt finančnega
ministra Caillauxa je bil, da je svojim to-
varišem ministrom poslal zahtevo, naj
čim najbolj znižajo stroške v svojih re-
sortih. Listi javljajo, da namerava Cail-
laux uvesti sistem talona na kruh, slad-
kor in bencin, da bi se na ta način zmanj-
šal uvoz.

Kongres zbornic.

DRUGI DAN.

Včeraj dopoldne se je kongres gospodarskih zbornic nadaljeval. Predsednik g. Jelačin ml. je takoj uvodoma sprožil predlog, da zavzame kongres svoje stališče napram ravno sedaj zelo aktualnim netunskim in beograjskim konvencijam z Italijo. O tem predlogu se je vnela živahna debata v katero so posegli Milutin Stanojević iz Beograda, dr. Medini iz Dubrovnika in drugi. Predlog se je izročil posebnemu odboru iz tajnikov vseh zbornic v pretres. Odbor naj sklene resolucijo z apelom na Narodno skupščino, naj ne sklene in ne ratificira nobenih pogodb, ki bi mogle škodovati interesom vsega gospodarstva v državi, ter s pozivom, da Narodna skupščina za vsako podobno akcijo vpraša gospodarske komore za strokovne nasvete.

Nato je sledilo nadaljevanje dnevnega reda. Prvi je referiral dr. Bogdan Durbešić, rav. »Jadranske plovbe«.

Kabotaža.

Struktura naše obale na vzhodni strani Jadrana zahteva imperativno, da se naselbine in otoki zvežejo med seboj, ker to zahtevajo politični, socijalni, kulturni in ekonomski motivi. Brez teh se življenska vez na otokih niti misliti ne da. Poleg močnih, toda gospodarskih zvez, se je razvil med posameznimi mesti in kraji tudi številan potniški promet.

Naša kršna obala ne nudi prebivalstvu bogve kakšnega gospodarskega razvoja. Mala količina agrarnih produktov na obali in otokih, kakor vino, olje in južno sadje, ki preostaja prebivalstvu od narave, zahteva hiter prevoz, da si morejo ljudje nabaviti druge življenske potrebščine. Zato je tu parobrodništvo, da izvede prevoz življenskih potrebščin do večjih tržišč in s tem omogoči njih uporabo.

Na naši obali je mestoma razvita industrija, zlasti tam, kjer je cenena električna sila in kjer so v bližini sirovine. Posebno pa je treba omeniti industrijo tujkega prometa, za katere razvoj ima naša obala najlepše pogoje. Nekateri kraji so že položili trdne temelje tej industriji, ki lepo uspeva, dočim se drugi kraji našega Primorja zopet trudijo, da se za prvi čas vsaj etabliirajo na tujski promet.

Prvi pogoj razvoja tujkega prometa je dober in ugoden promet. Motreč važnost kabotaže z inozemskimi lukami, nikakor ne smemo izpustiti iz vidika, da je konstanten in reden promet v našem interesu. Poleg važnosti za gospodarstvo je redni promet tudi največje važnosti za poštno službo, ki mora izkazovati točnost, hitrost in posebno skrb.

V slučaju razvitega in dobro organiziranega parobrodništva morje ne deli nego spaja. To se more reči tudi za Jadransko morje, na katerem more odlično organizirana trgovska mornarica zadostiti vsem zahtevam, ki jih stavi nanjo razčlenjena obala, obilna izmena blaga in živahen potniški promet.

Organizacija trgovske plovbe se ne sme omejiti le na to, da gre po potih obstoječe trgovine in prometa. Stremeti mora za tem, da odpre trgovini nova pota, da stremi za napredkom in da postane čim intenzivnejša.

Sprotnega stališča ima kabotaža dvojno nalogo:

1. Da vrši prometno službo ob domači obali in

2. da vrši prometno službo s tujimi državami. Kabotaža dobi tu internacionalen značaj. Kadar se govori o kabotaži na Jadranu, moramo imeti to razliko pred očmi, kakor je treba vedeti, da je kabotaža med domačimi lukami izključna pravica domačih podjetij, nasprotno morejo vršiti kabotažo s tujimi lukami tudi tuji parobrodni.

Nujno potrebno je, da država pomaga domači kabotaži s subvencijami in ne samo to, nego je potrebno, da tudi na druge načine podpira parobrodništvo in da razne naredbe ne otežkočujejo obstanka in tudi drugače težak položaj naših parobrodnih podjetij.

V tem smislu je dr. Duberšić tudi predlagal posebno resolucijo.

Sledil je referat dr. Mažuranića:

Velika obalna in dolga plovba.

Pod veliko obalno in dolgo plovbo se razume plovba, ki jo izvršuje v službi svetovne trgovine trgovska mornarica.

Trgovska mornarica svetovnega značaja se je v zadnjih par desetletjih raz-

vila do kolosalnih dimenzij. Njena kapaciteta je razvidna iz števila njenih edinic, od katerih doseže vsaka povprečno 8 do 10 tisoč ton nosilnosti in brzino od 9 do 12 morskih milj na uro.

Glavni razlog razvoja internacionalne trgovske mornarice se mora iskati v sami razliki stroškov med morskim in kopnim prevažanjem.

Ladje trgovske mornarice so pionirke in reprezentantke gospodarske in politične jakosti one države, katere zastavo nosijo. Kapitani in meštvo teh ladij postanejo geografski kozmopoliti, dočim ostane njihova narodna zavest v tujini nespremenjena, da, v tujini se celo okrepi.

Ekonomski in politični napredek more garantirati samo lešna trgovina, kajti države brez trgovske mornarice so prepuščene samovolji tujcev in vsakovrstnem izrabljanju.

Celokupna trgovska mornarica ima okoli 59 milijonov brutto register ton. Od tega pripadajo angleški zastavi dve tretjini. Po velikosti trgovske mornarice pridejo za Anglijo Amerika, potem Nemčija, Italija, Francija itd. Naša trgovska mornarica ima okoli 120 tisoč brutto register ton, torej približno eno dvanajstino onega, kar ima Italija in približno eno stošedesetino onega, kar ima Velika Britanija.

Z povzdigom trgovske mornarice, ureditvijo prometa in zgradnjo pristanišč se država rešuje ekonomske odvisnosti od drugih držav in škode, ki jo ima domača trgovina, kadar je prisiljena, da za lastni izhod iz države in uhod v državo rabi tuja tržišča in tuja transportna sredstva.

Naše morske zveze z italijanskimi pristanišči so, razen Trsta, zelo slabe. Velika korist bi bila, ako bi naše parobrodniške družbe vpostavile kako redno zvezo s sicilskimi lukami, Catania in Palermo, kamor se naš les v veliki množini izvaž, kakor tudi s tirenskimi lukami: Napoli, Cagliari itd.

Toda eno je važno, da se ves naš izvozni material leša koncentrira v naše luke, odbijajoč pri tem vpliv Trsta in Reke. Dobra organizacija naših pristanišč bi mogla to doseči.

Razen ene redne zveze, ki jo mesečno vzdržuje parobrodniško društvo »Oceania« med Splitom, Šibenikom, eventualno Gruzem ter med Genevo, Marseillem, Oran m, Tangerjem, Casablancu, Las Palmas in Tenerifo, ne ena naša parobrodniška družba ne izvršuje rednih zvez med lukami na zapadnem delu Sredozemskega morja, čeprav je to v velikem interesu našega gospodarstva, da parobrodni redno pristajajo v pristanišču Tunis, Bone, Algir in v tripoliška pristanišča vsaj v gotovih dobah leta, kakor to diktirajo izvozne prilike. Z ozirom na izvozno linijo z lukami severne Evrope in Anglije moramo ugotoviti, da je tudi tu za naše gospodarstvo stalno parobrodna proga, ki bi pomagala izvažati karbid, kalcijeve cijonamide, les, zelo potrebna.

Vsaka obmorska država stremi, da ima lastno prekomorsko trgovino, kakor glede izvoza, tako tudi uvoza, ker je s tem direktna ekonomska korist, ki jo daje prekomorska trgovina, večja v vsakem oziru od one, kadar se izvaž s pomočjo tujih parobrodov.

Napačno je mišljenje, da se velika obalna in dolga plovba more in sme prepustiti sama sebi, ker bi se tedaj pripehtilo, da bi na morju gospodarsko močnejši narodi, ki imajo naprednejše ladjedelnice in ki razpolagajo z izobiljem surovin zlasti pogonskih, poplaviли ekonomsko slabše dežele in tako uničili njihovo trgovsko mornarico ter jih s tem gospodarsko in ekonomsko zaslužili.

Z večjo narodno zavednostjo in sodelovanjem privatnega kapitala je poklicana tudi državna oblast, da dela za napredek tako važnega dela našega narodnega gospodarstva. Država razpolaga z zadostnimi sredstvi, da to tudi doseže in sicer tako pasivno, da oprosti našo trgovsko mornarico vseh davkov, carin in drugih dajatev, kakor tudi aktivno, z direktno pomočjo pri zgradnji trgovske mornarice in njenega vzdrževanja. Tako bomo mogli preskrbeti našemu narodu zasluzka, skupnosti pa korist in spoštovanje ostalih obmorskih narodov.

Trgovska mornarica mora postati naš narodni ponos, dokaz našega podjetnega duha in vidni znak, v potrebi pa hrabra zaščitnica naše svobode.

Nato je referiral dr. Cvjetković, ravatelj pomorske akademije v Bakru:

Pomorski pouk.

V naši kraljevini imamo za trgovsko mornarico tri pomorske akademije: v Bakru, Dubrovniku in Kotoru. Kandidati, ki žele vstopiti v prvi razred omenjenih akademij, morajo poprej dovršiti 4 razrede kake srednje šole. V njih se uče okrog 17 predmetov, pouka je 30 ur na teden v vsakem razredu. Podučujejo se za enkrat srbohrvatski jezik ter strokovni predmeti. Učenci se podučujejo tudi v veslanju in mornarskem delu. Od letos se bo podučevala tudi radiotelefonija. Kandidati morajo na koncu svojih študij položiti tudi zrelostni izpit, nakar nastopijo službo kot častniki trgovske mornarice.

Referent je nadalje razvijal načrt, kako bi se morale reformirati. Predmeti naj bi povečali svoje število ur na 22. Poučevalo naj bi se še francoski jezik in angleški jezik in naj bi se akademiji dodal še peti razred.

Zanimivo je, da je referent zahteval v pomorske akademije tudi uvedbo — latinskega jezika, da bodo mogli potem absolventi teh šol se potem upisati tudi na univerze.

Pomorskim kapetanom dolge plovbe je treba dati priliko, da dosežejo najvišjo stopnjo univerzitetne časti, namreč doktorat. V to svrhu bi se moral osnovati visoki nautični zavod, ki bi imel stopnjo univerzitetne fakultete.

Referent je predlagal v smislu svojega referata izdelano resolucijo.

O predlogih dr. Cvjetkovića se je vnela živahna diskusija, v katero so posegli dr. Medini, Stanojević in drugi.

Resolucijo in predloge je odkazal predsednik Jelačin odseku.

Zatem je referiral dr. Medini iz Dubrovnika o

naši zunanji trgovini in trgovski politiki v zvezi z interesi našega pomorstva.

Polažaj naše države je takšen, da ne moremo svoje trgovine z inozemstvom koncentrirati v naših lukah. Za naše poljedelske pridelke je in bo še ostala srednja Evropa glavni trg in ravno tako je jasno, da bo Makedonija vedno gravitirala na Solun, ne samo, ker je to njena najkrajša pot do morja, nego že zato, ker je Solun že od prirode določeno izhodišče trgovine Balkanskega polotoka z Levantom. Za vse pokrajine Sredozemskega, Atlantskega, kakor tudi Baltičkega in Severnega morja je mogoče pot preko Jadrana najbližja pot, morala pa bi biti vedno edina pot. Če mesto vsega tega vidimo, da si izbira angleško ali ameriansko blago k nam pot raje preko Trsta, Reke, Soluna ali Braile, potem je to znamenje, da je v naših lukah nekaj, kar to preprečuje, ali pa nekaj odbija.

Sedaj je samo nekoliko mesecev, odkar moremo govoriti o tarifiški politiki naše države. Šest let in pol si je naša železniška uprava pomagala s tarifami avstrijskih, ogrskih in bosanskih železnice.

Nova železniška uredba predvideva tri tarife, od katerih je najpovolnejša tarifa za pristanišči Split in Šibenik.

Tarifa za Metković, Gruz in Ercegnovi je nekaj višja; zakaj, nismo mogli dognati. Razumemo, da se je hotel Split privilegirati ter izjednačiti tarife med njim in Dubrovnikom in Sušakom na eni strani ter med glavnimi gospodarskimi centri na drugi strani, toda tarifa II. gre preko tega. Izvoz preko Splita je povolnejši, nego preko Dubrovnika, zato bi se morale tarife na to ozirati.

En sam primer: Po splošni tarifi I. stane prevoz vagona iz Beograda do Rakeka 3875 Din, do Splita 3970 Din, do Dubrovnika pa 4925 Din. Zato je naravno, da vsled te male razlike zbira ves prevoz pot preko Trsta.

Glede določevanj različnih bremen Sušaka in Splita misli država najbrž, da kar se daje Sušaku, se daje Reki. Koliko je na tem resnice, ne moremo ugotoviti iz razloga, ker ne vemo, ali je in v kakšnem obsegu vezana naša država v tem oziru z Italijo. No če bi bilo to resnica, da kar se daje Sušaku, se daje Reki, je vendar na koncu druge železnice, ki vodi iz Zagreba v Trst, za katerega bi se moglo reči: kar se vzame Sušaku, se vzame Reki, toda se daje Trstu. Z današnjimi železniškimi zvezami, ako izvažemo Sušak, nam ne preostane za vso Slovenijo in hrvatsko Zagorje druge izvozne luke, kakor Trst. Resnica je, da bo razvoju Sušaka vedno zapreka to, da

se nahaja v neposredni bližini Reke, toda nam je potrebna v reškem zalivu vsaj ena izvozna luka. Ako bi morali izbirati med Trstom in Sušakom mislimo, da bi bila izbira zelo lahka, pa čeprav bi od te izbire imela tudi italijanska Reka svojo korist.

Večkrat smo že omenjali kako prožita Trst in Reka pomorski trgovini prednosti, katerih naša pristanišča se ne morejo. Glavna prednost je v tem, da so te luke zvezane ne samo z rednimi progami z ostalim svetom, nego nudijo tudi ladjam svobodne plovbe priliko, da lahko in hitro izvrše operacije, ki so jih dovedle v ta pristanišča.

Vsak dan bivanja v luki stane ladjo velik denar in ker je ladja pogosto vezana, da mora biti določenega dne v drugi luki, je lastnik pogosto pripravljen tudi plačati, samo, da se mu ladja čimprej poda na pot. Ni torej samo nizka cena, ki renomira kako luko, nego tudi red in brzina, s katero se opravlja izvažanje in ukrcajanje. Luke, kjer trgovci tega ne razumejo, nego hočejo imeti le dobiček od prirodne nagnjenosti pomorcev, da hitro opravijo svoje delo, ter otežkočujejo z delom ali pa se skrivajo za odredbe pristaniških uzane, samo, da prisilijo ladje, da plačajo takozvani despatch money, te luke so v pomorskem svetu na slabem glasu in to se masčuje luki prej ali slej.

Tako ne gre. Primer novih železniških tarif kaže, kako ne zadostuje samo dobra volja, da se dvignejo naša pristanišča. Potrebno je skupno delo državnih oblasti z lokalnimi faktorji, v prvem redu pa s trgovskimi in obrtniškimi zbornicami, v katerih se na nek način kristalizira gospodarsko stremiljenje naših pomorcev.

Koreferat k temu referatu je imel konzulent zagrebške zbornice dr. Karman-sky. Povdarjal je, da imajo Sušak, Split in Dubrovnik približno enake tarife, pa čeprav je njihova oddaljenost od gospodarskih centrov različna. To je zapostavljanje Sušaka in vsled tega trpi zlasti Slovenija in hrvatsko zaledje.

Zahteve referenta in koreferenta z njunimi predlogi so se izročile tarifnemu odboru, ki naj izdela točno stališče do tarif.

Nato je podal dr. Stevan Popović referat naše solunske zbornice za trgovino in obrt.

Zahteve solunske zbornice.

Solunska zbornica zahteva, da se da solunski luki, ki predstavlja prirodni in edini izhod na svetovna tržišča za ves južni in jugovzhodni del naše domovine, vse pogoje za njen normalni razvoj.

Vprašanje razširjenja naše solunske luke se mora rešiti čimprej v dogovoru z grško vlado.

V solunski luki je nujno potrebno izvršiti vsa tehnična dela, s katerimi bi se omogočilo funkcioniranje cone. Z ozirom na tekmo, ki bi se vršila med našo in grško svobodno cono v Solunu, je potrebno, da se postavi administracija na komercialno osnovo. Pri ministristvu financ se mora ustvariti odbor, ki bi reševal vse važnejše probleme naše cone.

Trud naših brodarških podjetij, ki hočejo dvigniti solunski promet, naj vlada vsaj za prvi čas financijelno podpre. Dalje naj se doseže tudi to, da se bo prosto smelo prevažati blago iz grške v našo cono, posebno ker tega konvencija ne preprečuje.

Dalje zahteva naša zbornica v Solunu, da se izvrše vsa projektirana železniška dela in sicer najprej ona, ki bi vezala Beograd—Solun in da se realizirajo proge Peč—Djakovica—Uroševac, Uvac—Mitrovica, Bitolj—Ohrid in da se zgradi železniški most Kobin—Smederevo.

Z ozirom na tarifiško politiko zahteva solunska zbornica, da se železniške tarife v prometu s Solunom sistematizirajo in da se ležarinske tarife v pristanišču uredijo tako, da ne bodo predstavljale velikega bremena za naše tranzitno blago.

Dalje se morajo preprečiti vse nesolidne špekulacije v prometu in trgovini solunske cone.

Delati se mora na tem, da se olajšajo trgovske transakcije s Solunom in da se osnuje vsaj en denarni in zavarovalni zakon za Solun.

Trgovski zbornici v Solunu naj se stavijo vsa potrebna sredstva na razpolago, ki bi omogočala njeno redno poslovanje in propagiranje naše industrije in gospodarstva sploh.

Z Grčijo naj se dovrše vsa trgovska in ostala gospodarska pogajanja, s katerimi bi se zagotovila zadostna zaščita mnogih interesov, ki nas vežejo s Solunom.

Pri diskusiji je komentiral referat solunske zbornice dr. Karmansky iz Zagreba.

Zahteve solunske zbornice, kakor tudi zagrebške in dubrovniške, so se dale posebnemu odseku v pretres.

Nato je predsednik Jelačin prebral sledečo brzojavko:

»Narodni skupščini v Beogradu.«

Konferenca gospodarskih komor vse države in na svojem sestanku v Ljubljani v pretrsu vse potrebe našega pomorstva in predlagala, da sprejme vlada na znanje res strokovno izražene

predloge komor v pogledu napredka in razvoja te važne gospodarske panoge.

Medtem se sedaj v narodni skupščini rešujejo dogovori in konvencije s kraljevino Italijo, ki težko tangirajo našo pomorsko politiko, toda gospodarske korporacije niso imele prilike biti zaslišane, ko so se vodila pogajanja.

Konferenca gospodarskih komor v tem resnem času ne more, da ne bi opozarjala Narodne skupščine na največjo opreznost pri tem, ko se sprejemajo konvencije in dogovori, ne da bi navajala veliko škodo, ki preti gospodarskemu napredku celokupne države.

Nato je predsednik Jelačin zaključil kongres trgovskih, industrijskih in obrtniških zbornic.

Zvečer so se udeleženci kongresa udeležili predstave v operi.

Eden iz pogojev za industrializacijo naše države.

Češkoslovaška vlada je predložila parlamentu predlog zakona o davčnih in pristojbinskih olajšavah za industrijska podjetja, ki so namenjena proizvodnji takšnega blaga, ki se v državi še sploh ne izdeluje ali se izdeluje v nezadostnih količinah. Osnova predvideva razven drugih ugodnosti popolno davčno prostost, ako dividenda ne presega 4 odstotka in polovično prostost, ako se razdeli 4-6% na dividenda; še le, ako presega dividenda 6%, plačujejo tudi taka nova podjetja ves davek kakor stara podjetja, vsekakor če so podvržena občni ali posebni pridobitni. — Tako v preindustrijski zbirani češkoslovaški republiki.

Po vsej zdravi pameti od oficijelne politike neokuznega človeka in po tako mnogih, kvaterno se ponavljajočih izjavah naših vlad, da je treba z grajanjem in vsestranskim podpiranjem tuzemske industrije zasigurati naši trgovski in plačilni bilanci ugodnejšo podlago za njih aktivnost, bi se dalo pričakovati, da poštane boš izenačitev davčne zakonodaje najlepša prilika za ustvaritev ugodnejših prilik za industrializacijo naše dežele. Pa kakor se vidi, bo šla tudi ta prilika neizrabljena mimo, kakor že tako mnogo drugih. In to kljub temu, da mora poklicanim krogom po tolikih, s statističnim materijalom podprtih spomenicah in predlogih pridobitnih korporacij biti več ko dovolj znano, da je davčna nosnost vsaj pri večini onih podjetij, ki so zavezana javnemu polaganju računov — in k tem spada največji ter reprezentativni del vseh industrijskih podjetij — že davno prekoračila mejo, ki dovoljuje normalno rentabilnost in je še zmožna, pritegniti nadaljne kapitale k investicijam.

Najslabše na tem so — in to je s staljša dobre industrijske politike v mladi agrarni državi gotovo anomalija — ravno nova podjetja, ki se jim je v njih prvih letih — in pri nas še posebej — boriti s svojevrstnimi drugimi težkočami, ki zelo ovirajo racionalno izrabo proizvodilne kapacitete podjetja in tlačijo rentabilnost v njem naložene glavnice za celo vrsto let, ako je sploh že v začetku ne udušijo. Ne le v njih lastnem, temveč v interesu vsega narodnega gospodarjenja je vendar, da nova podjetja pokažejo takoj spočetka kakšne vidne znake prosperitete ter se s tem kreditno okrepijo ter poskrbe za one minimalne rezervne dotacije, ki so za krizne momente prva opor. Iz teh razlogov skušajo mlada podjetja pokazati takoj v prvih letih in naj je to združeno še s tako velikimi težavami, vsaj prilično zadovoljujejo bilančni prebitki. V tej točki pa se sovražno križata fiskalna in industrijska politika. Druga ne pride sploh do veljave. Po veljavnih predpisih zadene namreč prvi izkazani bilančni dobiček dvojno davčno breme, in sicer za leto, v katerem je podjetje z obratovanjem pričelo, in nadalje še za leto, ki sledi prvemu bilančnemu ozir. poslovnemu letu. Posledica je torej brez izjeme ta, da je obremenjeno takoj drugo obratovalno leto s previsokimi davčnimi dajatvami in da paradira že v drugi bilanci postavka za davčne izdatke s primernoma velikimi številkami. Tudi po novem predlogu o neposrednih davkih akcijskim industrijskim podjetjem pridobinsko breme ne bo posebno olajšano. Ponazorimo to na enostavnem primeru. Recimo, da je pričela industrijska delniška družba z vplačano delniško glavnico 1.000.000 Din poslovati s prvim marcem istega leta dobiček 150.000 Din. S kako visoko pridobitno bo obremenjena po sedaj veljavnih predpisih za ta dobiček,

ako ima izredno srečo, da račun izgube in dobička ne izkazuje takih postavk, ki se davčno pravno prištejejo k bilančnemu dobičku in ga lahko podvojajo (ustanovni stroški, darovi, visoki odpisi itd.)? Za prvo leto, to je za leto, v katerem se je pričelo z obratovanjem, se ji bo predpisalo na osnovni pridobitni, 90% nem pribitku, 80% nem rentabilitetnem pribitku, 30% nem linearnem pribitku, invalidskem davku, komorski dokladi ter na avtonomnih dokladah — ako znašajo te v obitni družbinega sedeža k sreči samo 150% — 86.775 Din, za drugo leto pa 103.800 Din, skupaj torej — in to, kakor smo že rekli, v zelo ugodnem primeru — 190.575 Din, torej takoj za prvo leto dobi več, nego znaša izkazani bilančni prebitki 150.000 Din. To davčno breme se penavadi zviša še z raznimi taksami, trošarinami, dohodnino za uslužbenice in s prispevki za socialno zavarovanje, tako da doseže v gornjem primeru običajno vsaj 250.000 Din. S tem je podjetju, ako nima izredno serčne šanse — in katero jih najde danes? — pot k prosperiteti takoj spočetka zabarikadirana, ono se iz štrne davčnih plačil, zastankov, zamudnih obresti itd. že tako ne izmota, in mora manevrirati z fintami bilančne tehnike, da pokaže vsaj fiktiven dobiček. In tu je začetek vsega zla. Eno leto se maščuje za drugo, vsaka bilančna finta rodi dve novi finti.

Po novem predlogu bo, ako se uzakoni v sedanjem besedilu, plačala ista družba za prvo leto na pridobitni, invalidskem davku, komorski dokladi ter na avtonomnih dokladah, ako znašajo le 150 odstotkov, skupaj 70.970 Din, za drugo pa 85.461 Din, za obe leti ji bode toraj na podlagi prve, deset poslovnih mesecev obsegajoče bilančne dobe predpisano 156.430 Din, nekaj manj sicer, nego po sedaj veljavnih predpisih, vendar pa vedno še več, nego znaša v prvi bilanci izkazani čisti prebitki. To pa še zmiraj pod pogojem, da finančni minister ne najde povoda, okoristiti se s čl. 157 predloga ter z novimi pribitki zvišati davčne dohodke, da se nadalje novi predpisi ne bodo potom finančnih zakonov deteriorirali v škodo podjetij, ter slednjič pod pogojem, da se ne udeleži srezka ter oblastna samouprava, ki bode ta gotovo tudi skušali podpreti svojo finančno podlago z dokladami k neposrednim davkom. Če ne bodo dani ti pogoji in ako je rentabilnosta podjetja v prvem letu celo višja in vsebujejo računski zaključki izdatke, ki jih navaja čl. 85 osnove kot prištednje, bode izenačenje veljalo pač bolj kot časovno podaljšanje obstoječega stanja in ne bo prineslo nikakšne remedure. Ako v naši državi že niso bili dani pogoji, da bi se zakonski projekt o neposrednih davkih bil izdelal na podlagi daljšo dobo obsegajočega statističnega materijala glede pridobitnih in dohodkovnih razmer ter se davčni postavki izračunali tako, da bi se davčne dajatve po novem zakonu gospodarsko kolikor-toliko pravilno včlenile v veljavni cenovni sistem, se nam zdi vseeno, da ni primanjkovalo časa, v katerem bi se tudi brez statističnih podatkov bile lahko za pospeševanje nastajajoče industrije in obrti v davčnem zak. predlogu ukrenile potrebne mere. Da bi davki, ki bi jih v poznejših letih plačevala prosperirujoča podjetja, več ko izravnavali manco, ki bi državni blagajni morda nastal v prvih letih, je itak na dlani.

Tendence na svetovnem trgu glede onih blagovnih vrst, ki tvorijo podlago naše izvozne trgovine, se očitno ne nagibajo v ono smer, v kateri leži absolut-

no zajamčena aktivnost naše trgovske kaj šele plačilne bilance. Nasprotno; računati moramo z verjetnostjo, da bo stabilizacijsko ali celo deflacijsko našo valutno politiko spremljala še dolgo navedena njena posledica, namreč nižja kupna moč dinarja v tuzemstvu nego je ona v inozemstvu; iz tega in iz drugih razlogov se organizacija naše izvozne trgovine ter racionalna pocenitev domače industrijske kakor poljedelske produkcije ne bo mogla vršiti bržčas v takem tempu, kakor utegne svetovnotržišna konkurenca tlačiti cene standardartiklov navzdol. To se pravi, da bo domača industrija v domačem cenovnem sistemu imela neugodnejše razvojne pogoje nego njena inozemska konkurenca. Ker je pa zaščitna carina le nujno zlo in izhod, kjer ni več drugega, bi vseeno kazalo, izboljšati ji obstojne pogoje ob začetku z davčnimi olajšavami, ki so se drugod že ponovno dobro obnesle. Saj pomenja za nas industrijska osamosvojitev v konsolidiranejših razmerah še prav posebno narodno in gospodarsko zapoved; iz industrijskega stališča zaradi pridobitne neodvisnosti

in smotrne množitve narodne imovine, iz valutarnega radi smotrnega zmanjševanja uvoza takega blaga, ki obtežuje trgovsko bilanco in dinarjev kurz, iz socialnega zaradi omejitve najmanj racionalnega izvoza, t. j. izvoza delovnih moči, iz poljedelskega zaradi pospeševanja poljedelstva, proizvodi katerega bi ne šli več v toliki meri kot prva surovina v tujino, da se nam potem povračajo kot drug finalen izdelek. Ali pa se da to stremljenje podpreti posebno učinkovito s tem, da bodo nastajajoča podjetja takoj spočetka občutila vso pezo členov 61, 80, 83 in 89 predloga o neposr. davkih, o tem se da vsekakor dvomiti. Bivša Ogrska si je znala pomagati čisto drugače. S tem, da je bila v tem pogledu širokogrudna, — še prekomerno za pojmovanje sedanje mizerne dobe, — se je z dosledno uporabo zakona št. III. iz l. 1907 industrijsko ter državnofinančno postavila na tako trdne noge, da je po vsej njeni inflacijski katastrofi v tem pogledu za nas zavidanja vredna še v sedanji miniaturni podobi.

X.

Gospodarska kriza.

»Časi so slabi!« — tako slišimo vsepovsod. Nahajamo se sredi velike gospodarske krize, ki zajema vso Evropo. O nastopajoči gospodarski krizi razpravljajo v ruskih sovjetih, v francoskem parlamentu, v angleški vladi, v nemških stanovskih zbornicah, socialna zgodovina nas pouči, da takšne krize nastopijo po vsaki vojni in pretresejo gospodarstvo od temelja do vrha. Tako je bilo pred 100 leti po napoleonskih vojskah, ista prikazen se je ponovila po letu 1848 in se pokazuje zdaj po končani štiriletni vojni znova. Vse te krize so bile dolgotrajne in so socialnogospodarsko pretresale ustroj človeške družbe, vse dotlej, dokler si nakopičena sila in beda delovnih stanov ni našla izhodov, kakor si jo najde voda, ako ji postane stara struga preveč tesna.

Slovenci smo kot kmečki in delavski narod vedno težko živeli, naša zemlja ima primeroma malo rodovitnih dolin, a še to so precbljudene. Poglavitno živimo od dveh poljedelskih produktov: od lesa in živinoreje. Žita pridelamo za sebe premalo in moramo uvažati ne le moko, temveč celo koruzo. Tisti del prebivalstva, ki vsled precbljudenosti nima svojih stalnih domov, si išče vsakdanjega kruha v obrtnosti in industriji. Takozvani inteligenčni stanovi so že danes preštevilni, da bi vsi mogli najti kruha in dela v Sloveniji. Že danes se pojavljajo slučajni brezposelnosti med inženirji, zdravniki, profesorji itd.

Vsled nastale gospodarske krize hira seve tudi domača obrt in industrija, in naše delavstvo, zlasti pa takozvano nekvalificirano, ne najde več zadostne zaposlenosti. Tisti del kmečkega prebivalstva, ki je vsled male rodovitnosti zemlje in precbljudenosti odveč, si ne more pomagati. Slovensko kmečko ljudstvo je bilo tudi pred vojno, ko je živelo še v veliki gospodarski zajednici, ki je segala od Galicije do Trsta in Kotora, večkrat v socialno-gospodarskih zadregah. Toda dva skrajna ventila sta bila vedno odprta, potom katerih je bil v največji skrajnosti mogoč izhod: V Ameriko si šel lahko vsak dan, a med »knape« (v rudnike delat), kadar si hotel. Danes sta zaprta tudi ta dva ventila. Amerika je za nas takorekoč popolnoma zaprta, a v Trbovljah, Zagorju, Hrastniku, Rajhenburgu itd. reducirajo celo rudarje, kar je bilo pred vojno neznana stvar.

Na kmetih pa se javlja gospodarska kriza v razliki med dohodki in izdatki kmečke družine. Vrednost poljedelskih produktov pada neprestano, ker živimo v izrazito agrarni državi. Hrvatska, Slavonija, Srem, Vojvodina in Srbija imajo več rodovitne in boljše zemlje kot jo pa imamo Slovenci. Poljedelski produkti tam ne zahtevajo toliko stroškov in tako težkega dela kakor ga zahteva poljsko in gozdno delo v naši alpski pokrajini. Tudi za sebe hrvatski in srbski kmet nima toliko izdatkov kot naš slovenski, katerega je zapadna industrijska civilizacija že povsem zajela. Na Hrvatskem in v Srbiji nosi kmečko ljudstvo obleko, ki si jo samo oskrbi, počenši od lanu in volne pa do barvanja tkanine, ki je plod dela kmečkih žena in deklet. Naš kmet-ski človek pa si mora kupovati obleko v trgovini. Vsled novih državnih in med-

državnih razmer pa je vse to znatno dražje kot pa je bilo pred vojno. Takrat si lahko n. pr. naročil blago za obleko naravnost v češki tovarni in nisi plačal nobene carine od tega. Danes je treba plačati carino in prenesti še velike sekature našega carinskega poslovanja. Isto je s poljskim orodjem in čistimi hranili, ki jih je naše ljudstvo navajeno, a jih ne prideluje, n. pr. kava. Vse to prinaša seboj, da naš kmet več troši kot pa pridelava. Vzemimo n. pr. vino. Naši vinogradniki imajo polne posode, a malo ali celo nič kupcev. Časih je naše vino kupila za dobre novce Avstrija, ki ga danes vzame zelo malo, a na cene naših revnih vinogradnikov pritiska poleg tega še nena ravno dalmatinsko vino in »banatčan«.

Trgovina z lesom je zastala ter prehaja polagoma v roke laških eksponentov. Kraji, ki so odvisni od prometa in cen lesa, silno trpe, ljudje se silno mučijo s tem težkim delom, a zaslužijo pri tem komaj za koruzo. Le malo je krajev, kjer so ljudje srečnejši, zlasti tam kjer lahko prodajajo mleko, maslo, perutnino in druge takšne drobnarije mestnemu ali industrijskemu prebivalstvu, ali pa tam, kjer se pečajo s hmeljem.

Siromaščina je legla na slovensko zemljo, kakršne že davno nismo poznali. Pri tem položaju moramo misliti na socialno-gospodarske reforme, na olajšanje javnih bremen, na melioracije, na kvalitativno zboljšanje poljskih pridelkov, živinoreje in pospeševanje obdelovanja lesa doma.

Ako se še tako zelo pritožujemo na politiko, se moramo vendarle z njo pečati. Tu pa odločujejo realna dejstva, številke in računi. Sreč v politiki nima mesta. S pametno politiko moramo skušati doseči, da se naše žalostne gospodarske prilike vsaj nekoliko zboljšajo, da skušamo vsaj nekaj denarja in premoženja, ki smo ga morali oddati, na drugi poti in po mnogih ovinkih zopet vrnilti naši deželi. Skratka, skrbeti moramo, da se gospodarski vsaj kolikor toliko ohranimo pri življenju dokler ne nastopijo zopet ugodnejši časi. Kadar dežuje, si moraš najti streho, ako nočeš biti moker. Pri vsem tem pa moramo imeti pred očmi, da nas je v teževan ta položaj privedla baš tako zelo obsovažena »politika« tistih naših mož, — ki so leta 1918 naš narod »vodili«. Kako vodili — to čutiš ti kmet, ti obrtnik in ti delavec!

A. Prepeluh.

Obleke pastnega izdelka
Vam nudi najceneje
JOS. ROJINA, Ljubljana
Aleksandrova c. 3.

VSEM RODBINAM
PRIPOROČAM
NAŠO
KOLN/KO
CIKORIO

26. junija sobota: Figarova svaŭba. Red F.
27. junija nedelja: Grofica Marica. Ljudska
predstava pri znižanih cenah. Izven.
28. junija ponedeljek: Boris Godunov. Red D.
29. junija torek ob 15.: Grofica Marica, ljud-
ska predstava pri znižanih cenah. Izven.
30. junija sredo: Tosca. Red A.

Elitni kino Matica

Elitni kino Matica

Elitni kino Matica

100

slovenščino ter nemščino se začnejo na zasebnem učnem zavodu Ant. Rud. Legat v Mariboru dne 1. julija t. l. in trajajo štiri mesece. Pojasnila in vpisovanje dnevno v prodajalni tržke Ant. Rud. Legat & Co, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

VI. Ljubljanski velesejem.

Ivan Jelačin ml.

Ljubljanski velesejem in slovensko trgovstvo.

Po završetku prvih petih ljubljanskih velesejmov so se čuli v naši javnosti glasovi, da bo prirejanje velesejmov polagoma postalo nepotrebno, češ da so prvi naši velesejmi v Ljubljani že izpolnili svoj glavni namen s tem, da so dovedli slovenske gospodarske kroge v bližji stik z mnogostevilnimi odjemalci v ostalih pokrajinah naše države, s katerimi dotlej še niso bili v kupčijski zvezi.

Res je, da je prišlo na prve ljubljanske velesejme mnogo interesentov iz južnih pokrajin, predvsem iz radovednosti, da si ogledajo, kaj nudi naša Slovenija, pri tem pa so navezali mnogi izmed njih praktične kupčijske zveze z našimi trgovskimi, ki jih sedaj trajno vzdržujejo. Ko pa je bilo treba upravi velesejma odločiti se za nadaljnjo prirejanje ljubljanskega velesejma, tedaj je prevladalo nazor, da so podani tehnični razlogi, da to institucijo slovenskega gospodarstva, ki nam je po prevratu tako sijajno in obnem praktično odprla pot v poslovno tekmo v naši širni Jugoslaviji, stalno vzdržujemo tudi v bodoče.

Ljubljana je s svojimi velesejmi pokazala, da hoče obdržati sloves zibelke slovenske kulture in gospodarske iniciativnosti in moralni kakor tudi praktični dosedanj uspehi naših velesejmov nas vzpodbujajo, da ji ta sloves ohranimo tudi za naprej. V naši trgovini zaznamujemo vsako leto nov polet k napredku. In preko vseh kriz, stagnacije in raznih drugih težavendarle stremi naša v jedru zdrava slovenska trgovina k udeleževanju na širokem poprišču trgovske konkurence. Po prestanih kritičnih dobah zadnjih let bodo ravno naši velesejmi zopet pokazali, da slovenska trgovina neomahljivo vzdržuje finančno krizo, davčna bremena, valutne in carinske težave in vsak dan ostrejšo konkurenco ter da hoče s svojo vztrajnostjo, solidnim delom in skromnostjo v svojih zahtevkih glede zaslužka ostati resen tekmeec ostali domači in inozemski konkurenci.

Mnogo naših trgovskih trgovk zaznamuje ravno v času ljubljanskega velesejma najživahnejši promet. Četudi marsikatera trdka ni udeležena na sejmšču kot razstavljalca, vendarle dohajajo k njej baš radi velesejma odjemalci iz najoddaljenih krajev, sklepajoč pri tem kupčije za znatne vsote. In takih trgovskih trgovk, ki beležijo svoje kupčijske uspehe ob času velesejma, dasi jih ne najdemo med razstavljalci, je lepo število! Koristi sejmske prireditve segajo torej praktično daleč preko velesejmskih ograj.

Pa tudi vzporedno prirejanje lovskih, športnih, higijskih, kulturnih in sličnih razstav donša naši trgovini praktične koristi, vsaj dajejo take prireditve dotičnim trgovskim strokam nove pobude za živahnejšo trgovsko delavnost. Velesejem nam je prinesel sejem za kožu-hovino in mnogi znaki kažejo, da bo Ljubljana v tej važni trgovski panogi v najbližjem času pokazala svojo posebno iniciativnost.

Pozabiti pač ne smemo, da so institucije velesejmov tudi v mnogih inozemskih svetovnih tržiščih ostale trajne in da črpajo dotična mesta iz teh prirediteljev znatne koristi. Zemljepisna lega Ljubljane nam bo tudi v bodoče mnogo koristila in v trgovskem razvoju ostalih pokrajin naše države Slovenija ne sme zaostajati, če že ne bi mogla vzdržati za sebe prvenstva.

Ljubljanski velesejem naj ostane vsako leto sezona našega javnega trgovskega nastopa in reprezentance ter živ dokaz slovenske trgovske delavnosti in budnosti.

Na velesejmu.

Kljub vladajoči krizi ter kljub slovenski industriji neprijazni vladni gospodarski politiki dokazuje letošnji ljubljanski velesejem, da si je ohranila Slovenija, ki je priredila kot prva v državi prvi velesejem, v državi svojo pozicijo. To dejstvo pa tudi dokazuje, kako glupa bi bila demontaža slovenske industrije ter da je nasprotno dolžnost države, da slovensko industrijo razširi in podpre.

Letošnji velesejem je res mednarodni. Inozemstvo je zastopano v mnogo večji meri kot doslej. Zastopane so Amerika, Anglija, Bolgarija, Češkoslovaška, Italija, Nemčija, Nem. Avstrija, Madžarska, posebno častno pa Francija. To dejstvo je dokaz, da je naš velesejem v tujini vedno bolj uvaževan. Posebno zanimiva je avtomobilna skupina. 17 avto-trvdik razstavi 40 tipov.

Iz Poljske je zastopanih 26 trvdik, ki so razstavile med drugim poljedelske stroje, ga-loše, likerje, nafto, tekstilne proizvode, elek-tromotorje, kolesa in klavirje.

Francozojev se je udeležilo velesejma 7 ai-rektno, potom zastopstev pa kakih 10. Fran-cozi so razstavili: fotografske aparate, dam-ske obleke, galanterijsko blago, parfume, konfekcije, nogavice, farmacevtske prepara-te, proizvode živilske industrije, poljedelske stroje in avtomobile.

Avstrijskih trvdik je okoli 20, nemških 15. Na letošnjem velesejmu je mnogo več stro-jev v obratu kot lansko leto.

Kljub vladajoči industrijski krizi je letošnji velesejem prav impozantna prireditev. Raz-stavni prostori so zasedeni do zadnjega ko-tička. Obeta se velik obisk. Po mnogih kra-jih države so bile že pred dnevi razprodane vse legitimacije ter so se zahtevale in efeku-irale ponovne pošiljke. Iz Beograda, Subo-tice, Novega Sada in drugih pokrajinskih sre-dišč so napovedani posebni vlaki.

Na predvečer otvoritve, ko to pišemo, so pripravljala dela pri kraju. Le tu pa ima še pripravljati in izboljšati še to in ono, da bi bil celoten utis zunanje slike velesejma popolnejši. Pohvalno moramo priznati, da se je tako velesejemski upravi, kakor posamez-nim razstavljalcem njihovo prizadevanje gle-de aranžmana velesejma sijajno posrečilo. Popolnoma mirno lahko trdimo, da prekaša zunanje lice letošnjega velesejma prejšnje — dasi so bili tudi ti prav dobro aranžirani — tako v pogledu estetike, kakor tudi po bo-gatem in raznovrstnem razstavljenem blagu.

Najzbranejši vzorci iz različnih panog in-dustrije, obrta in trgovine so neovrgljiv do-kaz temu, kaj zmora marljiv in ambiciozen podjetnik. Izdelki naše domače industrije in

obrti tekmujejo na velesejmu nehote z raz-hom. Tega silnega razvoja ne more beležiti stavljenimi predmeti tuje proveniencije. Paz-ljivo oko ima tu priliko, da spozna, kako velik napredek lahko beležimo v lastni pro-dukciji. Naš velesejem nam dokazuje, da ima-mo pri nas dovolj marljivih in sposobnih rok, v katerih vedno lahko najdemo zagotovilo za uspešen razvoj naše industrije in obrta.

Uspeli aranžman velesejma nas sili, da iz-rečemo zaslužen priznanje in pohvalo enim, ki so dejansko največ pripomogli, da ljub-ljanski velesejmi tako lepo napredujejo. To so v prvi vrsti industrijski in obrtni delavci, katerih volja, sposobnost in pridnost se zdi ob pogledu na vse razstavljeno bogastvo neizp-rljivo. Prav tako gre priznanje in pohvala teh-nično izvežbanim možem, pod katerih vod-tvom so bili izdelani razstavljeni predmeti.

SKODOVI ZAVODI NJIH RAZVOJ IN USPEHI NA ELEKTRO- TEHNIČNEM POLJU.

Kaj so »Skodovi zavodi« na polju oborože-valne, parne in avtomobilne tehnike, na po-lju sladkorne, pivovarske in druge kemične industrije, kaj so Skodove jeklarne in žele-zarne, to je pač splošno znano še iz onih ča-sov, ko so bile Skodove tvornice največje v avstroogrski državi. Manj znane pa so javno-sti elektrotehnične tvornice Skodovih zavo-dov, tvornice, ki so nastale šele po vojni, ki so se pa z izredno naglico razvile in povzele na višek ostalih svetških elektrotehničnih podjetij.

In ako nam nudi izložba Skodovih zavo-dov na velesejmu, kjer je zavzela — kakor lansko leto — tudi letos česki paviljon, do-bro sliko izrednega razvoja v tej kratki do-bi, vendar izložba ne more prikazati vsega, kar proizvajajo elektrotehnične tvornice Sko-dovih zavodov. Zato je pač potrebno, da se seznanimo širša javnost nekoliko s to najmlajšo tehnično panogo gigantskega industrijskega podjetja Čehoslovaške.

V smislu znanega ekonomskega stremlje-nja akumulacije kapitala in delavne sile ve-lepodjetij v še večje gospodarske enice, pri-čelo se je kmalu po vojni misliti na vodilnih mestih »Skodovih zavodov« in francoske trvdike Schneider (Creuzot) na spojitve teh največjih podjetij ene vrste v dveh različnih državah. Kmalu je prišlo do razumljive fu-zije obeh velepodjetij. Ta fuzija je seveda — kakor vsaka slična gospodarska akcija — uplivala v marsikaterem oziru na obe podjet-ji, predvsem na ono Skodovih zavodov, na ta način, da so Skodovi zavodi prevzeli še proiz-vajanje elektrotehničnih izdelkov v svoj delo-krog in sicer na osnovi Schneider-jevega si-stema.

V kratki dobi treh let so Skodovi zavodi v svojih elektrotehničnih tvornicah (Doudlevec pri Plaznju) ustvarili elektrotehnična podjetja, ki se brez pretiravanja primerjajo svetlim prvakom na elektrotehničnem polju in ki bo-djo brez dvoda čez par let stopila na vodilno mesto te industrije na svetu. Poudariti se mora namreč dejstvo, da so elektrotehnične tvornice Skodovih zavodov nastale takorekoč čez noč, na najmodernejših izkustvih in z iz-ključno najmodernejšimi stroji. Vsa druga slična podjetja so nastala v dolgi razvojni do-bi in nosijo radi tega naravno tudi še polno nemodernege v svojem ustroju. Prevzem starega priznanega sistema Schneiderjevih proizvodov je omogočil takojšnje proizvajanje popolnih in preizkušenih strojev ter obvaro-val Skodove zavode dobe otroških boleznih. Z brezprimerno brzino so se razvijale elektro-tehnične tvornice Skodovih zavodov in dan-es proizvajajo že vse predmete elektroteh-nične industrije: generatorje, motorje, trans-formatorje, kable, instrumente in aparate od najnižje do najvišje napetosti. V kratki dobi treh let niso Skodovi zavodi uspeli na elek-trotehničnem polju samo na Čehoslovaškem nego uspeli so — kar je treba posebno po-udariti — na svetovnem trgu tako, da danes po vsem svetu konkurirajo z največjim uspe-

stvom. Tega silnega razvoja ne more beležiti v zgodovini prav nobeno gospodarsko pod-jetje.

Izložba Skodovih zavodov na velesejmu v Ljubljani moramo imenovati specialno, ker je podjetje izločilo samo eno panogo elektro-tehnične industrije in sicer: elektromotorje za krožni tok od pol do 30 konjskih sil s pripadajočimi aparati. Ta ideja je zelo srečna. Če lažji vidi ilustrativno izrečno fino in so-bižno izdelavo Skodovih fabrikatov, ki bodo gotovo tudi pri nas v najkrajšem času izpod-rinili konkurenčne izdelke.

Uspešnemu razvoju tvornice v čehoslovaški odgovorja tudi razširjenje podjetja v naši državi. Pred letom, ko se je ustanovilo za elektrotehnično oddeljenje glavno zastopstvo za Jugoslavijo v Ljubljani, se pri nas še vedlo ni, da proizvajajo Skodovi zavodi tudi elek-trotehnične predmete, a danes so baš Skodovi zavodi glavni in prvi graditelji električnih central v Jugoslaviji. Naj omenimo samo ne-kaj največjih naprav:

Gradnja električne centrale za ca. 2500 KS in električni tramvaj v Osijeku (skupno s tvrdko Siemens).

Povečanje električne centrale v Zagrebu za 10.000 KW (skupno s tvrdko Siemens).

Nove električne centrale: v Nišu za 1000 konjskih sil, v Kruševcu za 500 KS, v Srbobra-nu za 180 KS, v Podgorici itd.

Povečanje električne centrale v Sarajevu (skupno s tvrdko Siemens) za 2500 KS.

Posebna prednost Skodovih zavodov na-pram drugim konkurenčnim podjetjem je v dejstvu, da Skodovi zavodi v svojih jeklarnah in mehaničnih tvornicah proizvajajo sami vse potrebne naprave električnih central. Naj bo električna centrala z vodnimi ali parnimi turbinami, z Dieslovimi motorji ali s parni-mi stroji — vse to se izdeluje v Skodovih tvornicah. Električna centrala, ki jo grade Skodovi zavodi, pride v celoti — mehaničen in električen del, baker za stroje in daljno-vode, lito in kovano železo, jeklo ali kovina — vse iz tvornice Skodovih zavodov.

Izložba Skodovih zavodov v českem pavil-jonu je ena izmed najinteresantnejših letoš-njega velesejma, ker nudi ravno proizvode, ki služijo vsem gospodarskim krogom in indu-strijalcem, obrtniku, poljedelcu. Ne sme se pa pozabiti poudariti še posebno, da se ti proizvodi v odlični meri odlikujejo od drugih sličnih proizvodov.

Glavno zastopstvo elektrotehničnega ode-lenja Skodovih zavodov ima za Jugoslavijo g. ing. M. A. Štebi v Ljubljani.

Ob priliki

LJUBLJANSKEGA VELESEJMA

posetite trvdko

I. PREMELČ

Ljubljana

Dalmatinova ulica 13

Specijalna veletgovina vol-nenih in svilenih robcev, šerp in modnega blaga.

K razstavi „Slovenska žena“.

Dr. Fran Mohorič:

JOSIPINA TURNOGRADSKA
I.

Ze izza zgodnjih dijaških let, odkar je za-čel spoznavati, proučevati in se zanimati za domačo književno prosveto, je bila piscu Jo-sipina Turnogradska svetla prikazen v domovinskem, osobito ženskem prosvetljen-stvu.

I. Udeleževala se je kot pisateljica, dasi nikdar v šoli ni slišala sloven-skega pouka, ki ga je torej dostigla zgolj izven šole, v pridni zasebnosti in v zasebni pridnosti.

1. Uveljavila se je kot pesnica v Jane-žičevi, v Celovcu (v letih 1850 do 1853 iz-hajajoči, v IV tečajih in petih knjigah izišli) »Slovenski Bčeli«, v drugi številki tretjega tečaja (8. jan. 1852) z ljubko in du-hovito pesmijo: »Zmiraj krasna je narava«, ki je zbudila splošno pozornost in priznanje. Objavljena je ta pesem takrat 19letne pisa-teljice (rojene 9. julija 1833, umrle v 21. letu svoje starosti 11. junija 1854), poslej pa no-bena več.

Soprog g. dr. Lovro Toman izvešča o njeni zapuščini: »Pisala je eno (pesem) — edino in v resnici izvrstno...« (Dr. Lovro Toman, Matica Slovenska 1870).

2. Objavila je Josipina Turnogradska nekaj povestice in sicer:

(1) Nedolžnost in sila — Slovenska Bčela 1851/I., 1. febr. 1851.

(2) Izdajstvo in sprava (Musa Izdajnik) 1851/I., 1. marca.

(3) Slavjanski mučenik (Slovenska Bčela) 1851/I., 1. maja.

(4) Svatoboj puščavnik (Slovenska Bčela) 1851/II., 15. avgusta.

(5) Zvestoba do smrti (Siget) (Slov. Bčela) 1851/II., 1. novembra.

(6) Marula (v Vodnikovem Spomeniku).

(7) Boris (Zora — Jugoslovanska 1852).

(9) Tvrdislav (Zora — Jugoslovanska 1853)

in so povestice istotako dosegle splošno pri-znanje.

Dr. Lovro Toman poroča, da je Josipina Turnogradska napisala še okoli dvajset neobjavljenih povestic, med njimi zlasti povestice: Vilica, Marula, Svobodno-željna Slavjanka, Rodoljub, Sodba Bretisla-vova, Spittignjev in vdova, Nikola Zrinji, Sprava, Moč vesti itd.

Nabirala je gradivo za venec povestic pod naslovom: Ogledalo slovenskega srca. Nekaj povestic je bilo le začeti, ne-kaj v osnovi.

3. Spisala je tudi še več drugih sestav-kov (čankov, razprav) kakor: Metrika proze. Na grobu Prešernovem, Grecia — Slava, O kipih Velesovskih, Hoja iz Pred-dvora na Turn, Pusti Grad, Jesen, Donava i. t. d.

4. Ostavila je več stotin zanimivih in zna-menitih listov.

5. Jedva začeto delo, — je tragedija: Vilica, na snovni podlagi — povestice istega naslova.

6. Nadalje se nahaja v njeni zapuščini več glasbenke. Osnove k spevoigri:

glasbenke, Osnove k spevoigri: Črtomir in Bogomila, dasi že iz spomina proizvajane: v samospievih Črtomira, zdravica: Slavi in domu, ribičev samospiev — niso zapisane.

II. nekaj gradiva k življenju Josipine Tur-nogradske je najti v Razlagovi — Zori 1852; v kratkem njenem životopisu jo slavi ose-bni znanec in prijatelj dr. Radoslav Razlag kot vsestransko naobrazeno, navdušeno pre-rokinjo slavjansko, in jo osebno popisuje: Stroka je visokega kakor mlada jelka, vitko-tenkega kakor gorska vila, duhopolnega obraza, žarnih modrih oči, belosvetlih lasi; duše nežnoobčutljive, uzornopolne, — duh in sree, um in razum enakih, nenavadnih sil-nih moči. Prisvojila si je neverjetno množino znanosti in ved iz prirodoslovja, zgodovine, računarstva in zemljepisja. Pozna slovansko in nemško slovstvo, kakor istotako klasični slovstvi: grško in latinsko, ktere jezike raz-ime na vrh slovanskih, in se neumorno iz-obrazuje s čitanjem duševnih proizvodov stare in nove dobe; na glasoviru je doma kakor malokdo... — čudo golemo med »devani« slovanskimi Glas-serjeva in Grafenauerjeva: Slov-stvena zgodovina ne črpa iz novih virov. Ponatis pesmi: Zmiraj krasna je narava in objavljenih povestic prinaša Lahova iz-daja 191.

II.

1 Samo eno edino pesem je napi-sala pesnica Josipina Turnogradska, — tako

2 Napevi: (1) Občutki, (2) Tri rožice, (3) Napitnica — Glasbenke: (1) Rodoljubice, (2) Spominčice, (3) Zoranka, (4) Milotinke. (Občutki — Grlica I.)

izvešča dr. Lovro Toman, njen soprog. Veruj, kdor more! Jaz skoraj ne morem. Pomi-slimo, v onih časih, — jezikovnega zasebne-ga proučevanja, in najsi je bil ujen zasebni mentor navdušeni Slovenec — Lovro Pintar!

2. Goli slučaj je nanasel, da je pisec pri-šel v osebno dotiko s pisateljicinih sorod-niki.

V razgovoru o pisateljicini osebnosti in njenom leposlovnem udeleževanju ga je ne-malo razveselila vest, da v fužinski graščini, ki se nahaja v lastni pisateljicinih sorod-nikov, hranijo — vezan rokopiš — pesmi Josipine Turnogradske.

Sama se mi vsiljuje domneva, da se mo-ra nahajati več pesmi pesničinih, — in da pesem: Zmiraj krasna je narava, ne more biti edina, je bila torej — po sorodniškem izveščanju potrjena, — istinita!

Pisec si je izprosil dovoljenja, da si roko-pis osebno ogleda. Povedal je svojo domne-vo, da bi se take pesmi mogle in morale najti ter da je ta najdba velikega pomena za pravo proučevanje pesnične osebnosti. V nadi in nadjasi gotovosti se je pisec dokopal do prilike za izprošeni poset in osebni ogled rokopiša. Mimogrede: v fužinski graščini se nahaja dovolj zanimivosti, zlasti v dragoce-nih slikah, — izvirnikih in posnetkih. Dejali so mi, da so imeli tudi Vodnikovo sliko, da je pa naenkrat več ni. Toda na prvi po-gled sem spoznal — Vodnikovo, pred nami visečo sliko — v mali obliki svetlospisnih slik, — v barvah, domnevno Langusovega čopiča. Natančneje preiskavanje je bilo treba prepustiti prihodnjemu obisku.

(Dalje prih.)

Kritik »Jutrac«, g. Fr. G.

menda misli, da njegova prva polomija še ne zadostuje. Zato je tej dodal še dve novi. V prvi skuša svoj greh na vse načine olepšati. Brezumno početje, ker že star pregovor pravi, da z mešanjem smrdljiva stvar še bolj smrdi. V svoji tretji polomiji pa bi g. »kritike« hotel še nas napadati. Povzpel se je celo do trditve, da smo mi šele iz njegovega »popravka« izvedeli za njegovo polomijo. Na to ljubezno izmišljotino pa moramo tudi mi prav ljubezno odgovoriti. Že iz Cankarjevih časov ni sloves g. Fr. G. tako velik, da bi smatral kak urednik za svojo dolžnost, da čita »kritike« g. Fr. G. Tako tudi mi skesano priznamo, da kritike g. Fr. G. sploh nismo čitali, pač pa so jo čitali drugi in ti so nas v sredo opozorili na klasično gorostasnost, da se Mozart očita, da je nanj vplival Rossini. In na opozorilo teh ljudi je izšla naša notica. Če pa hoče g. Fr. G. paradižirati s svojim popravkom in s svojo homersko zanesenostjo, potem bi moral svoj popravek priobčiti že v sredo, ne pa šele v četrtek, ko se je že vsa Ljubljana zabavala na račun njegove »kritike«. Čisto svojevrsten okus kaže g. Fr. G. tudi s tem, ko pravi, da je zadovoljen, da je njegova »kritika« zabavala Ljubljano. Samo v silu »kritike« je tudi, če misli g. Fr. G., da se s psovko o »lističu« izmota sebe iz blamaže.

Ne, la blamaža je nesmrtna in se ne da odpraviti s nobenim izgovorom. Ne da se pa tudi izbrisati dejstva, da sedaj vsakdo ve, koliko so vredne kritike v »Jutrac«.

Sport.

Teniški turnir v Wimbledonu. Ko se je pričel veliki turnir v Wimbledonu, je bilo navzočih čez 10.000 ljudi, ki so navdušeno pozdravili kraljevsko dvojico. Kraljica je izročila svetovni mojstri mlle. Suzani Lenglen venec. — Precej prva igra je donesla razočaranje, ko je ogrski mojster Bela v. Kehrling porazil Francoza Fereta, ki je nedavno v Parizu premagal amer. mojstra Richardsa. Nadalje je Čeh Jan Koželuh premagal Angleža Thomasa 6 : 0, 6 : 2, 6 : 2; Inženier Zemla pa Latsforda 1:6, 7:5, 6 : 2, 6 : 2.

Tek na 90 km. V Južni Afriki med mestoma Duoban in Maritzburg se vrši vsako leto tek na 90 milj. t. j. 91 km. Letos je prišel prvi na cilj H. S. Philipps v 6 : 57 : 46; povprečno je torej tekel 13 km na uro.

VINOGRADARJEM.

Peronospera in oidium sta dve najhujši bolezni vinske trte. V zadnjem času se je počela peronospera v vinogradih že pojavljati in sledila ji bo v kratkem gotovo tudi plesnoba, ker je vlažno vreme za razvoj obeh bolezni izredno ugodno.

Proti peronosperi (paležu) moramo čim prej trte poskopiti v tretji, če ne prej, na vsak način takoj ko trta odevete. Za to škropljenje vzemimo močnejšo, dvodestotno raztopino svinčene množine (2 in pol do 3 kg) raztopljene apna. Koliko apna je vzeti, doženemo najbolj zanesljivo s fenolftaleinovim preskusnim papirjem. Pri tem škropljenju poskopimo zlasti dobro tudi grozdčke, kajti sedaj pride čas, ko začne peronospora napadati.

CITROEN AUTOMOBILI

1022 HP 4-5 sedežni v posebno fini luksuzni izdelavi. V skladu ugodnega kursa franka po nizki ceni takoj dobavljivi iz skladišča pri

JUGO-AUTO d. z o. z. Ljubljana
Dunajska c. 36. - Telefon int. 236.

dati grozdje in tega se je pri letošnjem mokrem vremenu posebno bati. Liste škropimo pa pred vsem od spodnje strani, ker le od te strani peronospora list okuži.

Da pa obvarujemo grozdje tudi proti plesnobi (oidiju) pridenimo škropivu na vsak hektoliter 150 do 200 gr (15—20 dek) sulikola.

Kakor kažejo domača in tuja poročila učinkuje sulikol proti plesnobi jako dobro. Posebno letos pa je njegova vrednost tem večja, ker navadnega žvepla vsled hladnega in deževnega vremena z uspehom sploh rabiti ne moremo. Žvepleni prah, to je na najfinjšo moko zmleto žveplo, učinkuje proti plesnobi le tedaj, če je več dni prav vroče in suho vreme, takega vremena pa letos še imeli nismo. Bodimo torej oprezní in marljivi pri zatiranju peronospere in oidija, sicer nam pri letošnjem slabem vremenu preti katastrofa.

B. Skalicky, Grm, Novomeslo.

Gospodarstvo.

Ljubljanska borza v petek, 25. junija 1926.
Vrednote: »Šešir«, tovarna klobukov d. d., Škofja Loka den. 108, bl. 105, zaklj. 105; Blago: Lipa, hlodi od 35 cm napr., od 2,50 dolžine naprej, brez velikih grč, feo Podbrdo trans. za 100 kg 1 vag. den. 66, bl. 68, zaklj. 66.

Zagreb, dne 25. junija. Devize: Newyork ček 56.36—56.66, London izpl. 275—276.2, ček isto, Pariz izpl. 164.5—166.5, Praga izpl. 167.28—168.28, ček isto, Milan izpl. 204.18 do 205.38, Berlin izpl. 1347—1351, Dunaj izpl. 799—803, ček 798.65—802.65, Curih izplačilo 1094.224—1098.221.

Curih, dne 25. junija. Beograd 9.1325, Newyork 516.625, London 25.1375, Pariz 15.075, Berlin 123, Praga 15.3125, Bukarešta 2.2975, Sofija 3.725. Budapešta 0.007235.

Modno pismo.

»Ena lastavica ne naredi poletja,« pravijo. V modi je obratno. Vse mnogobrojne, nove nianse, ki se razširijo ob vsaki sezoni po

Usnjen pas, bel in črn volnen tricot, bela ovratna ruta z vilikimi črnimi lisami.

Kopalna obleka iz rdeče volne, dolg jumper iz istega blaga, z našivi iz kwatona, dolg plašč je prav tako iz kwatona ter je obrobljen in podložen s trikojem.

Ustanovljeno leta 1879. — Telefon štev. 553.

Ključavničarstvo

AVGUST MARTINČIČ, LJUBLJANA
Rimska cesta št. 14

prvo in edino podjetje za napravo jeklenih valčnih astorov v Sloveniji

prilagoja napravo novih valčnih zastorov in popravilo istih po konkurenčnih cenah ter ima vse pripadajoče blago stalno na skladišču

izdeluje in se priporoča za naročilo

solčnih plah, okrižij vsake vrste od priproste do najbogatije izpeljave, škarjasta omrežja, železja za štedilnike, ventilacije raznih vrst, razna okovja, železna vrata in okna, okrogla železna stopnišča, predpetnike iz železa in bakra itd.

Avtogeno varenje — Avtogeno rezanje

Stalna zaloga štedilnikov v priznani vestni in solidni izvršitvi

svetu, bi ne mogle določiti značaja modne slike brez merodajnega momenta: gracioznosti. Ta ena lastavica naredi modo — pardon poletje! Ona je temelj značaja današnje faze mode, vse drugo je bluff.

Če opozarjamo vrvenje med kopalci ob morski obali, svilen, volnen, bombaževinašit itd. kopalne trikoje, se slika od predvojnne — če abstrahiramo od nekdanjih sramežljivih dimenzij — prav malo razlikuje.

Ze davno se malim kopalnim kostumom nihče več ne čudi. Postali so samoosebni, umevni, benalni, dolgočasni. Da bi bili postali še manjši, ni bilo možno, zato pa postajajo zopet polagoma večji. Čez plavalni trikot se obleče dolg jumper, pa zadnjih idejah s plisiranim krilcem. V mislim imamo

takozvano »page-boy-črto« in »tailored dylec«.

Nova, pri nas še neuporabljena ideja, je uporaba pisanih, s cveticami okrašenih kretonov za kopalne kostume. Tudi za kopalne komplekse se zahteva najfinejša harmonija barv. Plašč se izdelava iz kretona z velikimi cveticami, jumper iz gladkega blaga. Oba se kombinirata, plašč ima eventualno kapuce.

Če je prav vitilem ljubši plašč, ki kaže harmonijo rasti, je za okroglo cape, ki vse skriva, primernejši. Zanimivo je, da nosi chic dama tudi v kopalšču pisano ovratno ruto, seveda ruto, ki je v skladu s kostumom, ne poljubno. So take, ki so namenjene nalašč za omenjeno svrhu in ki so prav tako, kot plašči, iz kretona, impregnirane.

Na desni: Cape iz toile de Jony, obrobljen s platnom primeren jumper in čepica.

Na levi: Kopalni tricot in dolg jumper s plisiranim krilcem in žepi. Pas gumbi in ovratnik je iz usnja.

Jack London:

Morski vrag.

»Meni je, kakor da bi bil vedno živel to življenje. Svet knjig in knjige ljubimih ljudi je jako nejasen, bolj podoben sanjavi spominu kot resnici. Gotovo, da sem vse svoje žive dni tovil, nabiral življenja. In tudi vi ste po vsej priki del tega življenja. Vi ste — — malo je manjkalo, da nisem rekel »moja žena, moja družica«, a sem ročno zasakal besedo in rekel: »dobro prenašali vse težave.«

Ona pa je uganila moje misli. Spoznala je, da sem zasakal besedo in zamolčal, kar sem bil nameraval reči. Hitro me je pogledala.

»To pa ni res. Hoteli ste reči — —«

»Da ameriška gospa Meynell živi divje življenje in da ga živi prav uspešno,« sem rekel.

»Oh,« je bilo vse, kar je odvrnila; vendar bi bil lahko prisegel, da je bilo v njenem glasu neko razočaranje.

Toda besede »moja žena, moja družica« so mi zvenele v ušesih ves ostali tisti dan in še mnogo dni. Nikdar pa mi niso zvenele glasnejše kot tisto noč, ko sem jo gledal, kako je odmaknila odejo mahovja raz žerjavico, vpihala ogenj in kuhala večerjo. V meni se je moralo zganiti skrito divjaštvo, da so me te stare besede, tako tesno zvezane s koreninami človeškega plemena, pograbile in prešinile. In prešinjale so me, dokler nisem zaspal, mrmraje jih ponavljajoč venomer.

Enintrideseto poglavje.

»Slabo bodo dišale,« sem rekel, »držale pa bodo gorkoto v koči in nas branile pred dežjem in snegom.

Pregledovala sva streho, ki sva jo naredila s pomočjo kož morskih psov.

»Sicer je kaj nerodna, vendar bo služila svojemu namenu, in to je glavno,« sem nadaljeval, koprneč po njeni hvali.

Plosnila je z rokami in izjavila, da ji je silno všeč.

»Ampak temno je tukaj notri,« je rekla takoj zatem in se stisnila zame, ko se je nehote nekoliko stresla.

»Lahko bi mi bili rekli, naj naredim okno, ko sem gradil steno,« sem dejal. »Delal sem hišo za vas in vi bi bili morali spoznati potrebo okna.«

»Veste, jaz nikdar ne vidim tistega, kar je samo po sebi umljivo,« se mi je smeje odrezala. »Sicer pa lahko vsak čas naredite luknjo v zidu.«

»Popolnoma res; na to še mislim nisen,« sem odvrnil in modro majal z glavo. »Ali ste pa tudi pomislili, da bo treba naročiti šipe za okno? Kar pokličite trgovno po telefonu in jim sporočite, katero velikost in kakšno steklo želite.«

»S tem hočete reči — —« je pričela.

»Da okna ne bo.«

Temna, neprijazna je bila ta koč, v civiliziranih krajih primerna samo za prašiče, ampak za naju, ki

sva bila spoznala vso bedo življenja v čolnu na odprtem morju, je bila kaj prijazno bivališče. Za razsvetljavo, katero sva naredila s pomočjo masti morskoga psa in stenja iz bombažastega prediva, je prišla nabava mesa za zimo in zgradba druge koč. Sedaj je bilo prav enostavno, da sem zjutraj odšel in se popoldne vrnil s tovorom morskih psov. Ko sem imel jaz posla z gradnjo koč, je Maud proizvajala olje iz masti in vzdrževala trajen ogenj pod kosi mesa. Slišal sem bil praviti, da so po prerijah zrezali meso goveje živine na kose in ga sušili na zraku, in tudi meso morskih psov, razrezano v tanke pramene in obešeno v dimu, se je izborno prekajevalo.

Drugo koč je bilo lažje narediti, zgradil sem jo namreč ob prvi in tako je bilo treba postaviti samo tri stene. Vseeno pa je bilo delo naporno. Delala sva od zore do mraka, do izčrpanja moči, tako da sva, ko se je znožilo, zlezla v trdo posteljo in spala liki žival od utrujenosti. In vendar je Maud izjavila, da ni še nikoli v svojem življenju spala boljše in trdnjše. To je veljalo tudi zame, ampak njena moč je bila tako majhna, da sem se bal, da obnemore. Jako dostikrat sem jo videl, ko so ji bile pošle zadnje moči, da je ležala zleknjena na pesku vznak po svoji navadi, da se je bolj in prej odpočila. Kmalu pa je bila zopet na nogah in delala naporno kot poprej. Čudil sem se, kje je dobila toliko moči.

(Dalje prih.)

Književnost.**»MATERINSTVO«.**

Nova knjiga »Materinstvo« je izšla v Gorici. Založila in izdala jo je Narodna knjigarna v Gorici, Via Carducci 7. Cena broš. knjigi 10 lir, v lepenko vezani 14 lir, z elegantno vezavo 18 lir, po pošti poslana stane eno liro več.

Knjiga je neprečuljive vrednosti za naše žensko. Vsako zrelo dekle, naj se združi z izvoljenim ali naj koraka sama po potu življenja, mora biti poučena o postanku človeškega telesa. Pravljičice so za otroke, a zrele dekleta morajo zreti v realnost, da se obvarujejo zla. Če dekleta samo ne doseže kot žena materinstva, ali ji ne nudi mogoče kodaj življenje priliko, da pomaga potrebnim v sili?

Kdo pa daje dekletu, ki stopi v zakon, poduka o najvažnejšem vprašanju, katerega

odgovor ji da šele zakonsko življenje? Odgovor, da, ji poda poroka na vprašanje, a ne poduka! A dekleta ne sme čakati tako dolgo, da ob lastnih izkušnjah zapravi, nepoučena, mogoče za vedno svoje zdravje in zdravje svoje deee.

Knjiga »Materinstvo« govori o razvoju otroka, o zadržanju žene med nosečnostjo, o periodu, o novorojenčku in otroku in daje navodila materi-zdravnici.

Take knjige Slovenke še niso imele. Dekleta, matere, sezone po knjigi, ki je zelo praktično sestavljena in opremljena z dobrimi slikami. Naslovno sliko »Mati z otrokom« in »Družinsko srečo« je naslikal naš nadebudni goriški slikar Špacapan.

Z resnostjo prebirajte to knjigo in ne s čustvom v srečo, ki kaže le notranjo praznoto — z modrostjo in razumevanjem in ne z nelepno besedo v ustih, ki bi bila le dokaz pokvarjene čustvenosti in nemoralnega mišljenja!

Sestavila jo je mati iz ljubezni do vas in iz ljubezni do otrok bodočnosti.

Zdrave matere in zdrav zarod, to bodi ponos naših očetov, naših mož. — Naše Slovenke se zavedajo svojega poslanstva, zato naj najde »Materinstvo« pot v sleherni mesto in vasio, v hišo in hišico. Vsaka nevesta in mati, uboga in bogata, jo bo znala ceniti, ko jo bo prebrala.

MLADINSKI LIST ZVONČEK.

Prejeli smo 10. številko Zvončka. Tudi ta številka je vredna sovrstnica vseh prejšnjih števil. Odlikuje se po vsebini, pa tudi po pestrosti ilustracij, med katerimi prvači umetniška priloga »Čebeljak v gluhonemnici v Ljubljani«. Original je naslikal spreten ilustrator strok. učitelj Ivo Erbežnik. K temu je dodal g. Vilko Mazi mičen spis »Gluhonemni čebelarji«.

Ta številka vsebuje Ganglovo odo na mesto »Kranj«, Petelinovo pesnitev »Vidov Dan«,

Lebanovo pesem »Maju v slovo«, Samčevopesnico »Kresnice«, Lamutovo »Na večerni paši ter Rojčev »Nesrečna Evica«. Med pripovednimi spisi najdemo nadaljevanje Vandotove povesti »Koceljeva osveta«, ki zaključuje prvi del povesti. Stric Pavle končuje svoje izprehode po Beogradu. Bartolova nam prinaša mičen spis »Sirašilo« in Jeras konec svoje povesti »Deklica iz preteklosti«. Poleg vsega tega dodaja Juvaneč glasbeni proizvod »Domovina«. Bogat je na pisemskih in odgovorih tudi to pot »Kotiček gospoda Doropoljskega«. Priporočamo naši mladini, naj se »Zvončka« v bodočem letu še tesneje oklene.

V NEDELJO, DNE 27. JUNIJA IGRALSKI DAN

TVRDKA

J. C. MAYER, LJUBLJANA

PRIPOROČA SVOJO VELIKO ZALOGO

MANUFAKTURNEGA BLAGA

IN

LEPO IZBIRO DAMSKIH, MOŠKIH IN OTROŠKIH ČEVLJEV

TVRDKA

F. L. POPPER, CHRUDIM.

HENRIK FRANZL

TOVARNA NOGAVIC IN PLETENIN
LJUBLJANA, PRIVOZ 17. TEL. 427
PRIPOROČA SVOJE PRVOVRSTNE
IZDELKE KAKOR:

nogavice vseh vrst iz bombaža, volne in flora, volnene jopice, bluže, čepice, dokolenke, telovnike, kakor tudi vse v to stroko spadajoče izdelke.

B. S. A. MOTOCIKLI

In priklopi najnovejši modeli 1926. po znižanih cenah dospeli. Na ogled in poskušnjo pri JUGO AUTO, d. z o. z., Ljubljana, Dunajska c. 56. Telefon 256. - Ceniki na zahtevo brezplačno.

„L-E-D-A“ DAMSKO PERILO

je

najcenejše, najtrpežnejše in najlepše!

Posetniki Velesejma

oglejte si izložbe in zalogo v tvornici „LEDA“

Šelenburgova ulica 1

Trgovcem popust!

Pristopajte kot člani k zadrugi!

Zavarujte Vaše hčerke za nevestino opremo!

Oglejte si na velesejmu paviljon I., prostor 573—579 razstavljeno moško in dežjo konfekcijo največje konfekcijske tvrdke

FRAN DERENDA & CIE., LJUBLJANA

Za časa velesejma se dobe vsa oblačila po tovarniških cenah v detajlni trgovini na Erjavčevi cesti šte. 2.

pisalni stroji so najboljši

Samoprodaja

Ivan Legat, Maribor

Vetrinjska ulica 30.

Telefon 434.

Oglejte si paviljon E 24, 26.

ANT. KRISPER
LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠTEV. 26.

Tovarna raznovrstnih čevljev, za otroke, deklice, dečke, ženske, moške, navadne in fine kvalitete. Za delavce posebno močno izdelane. Komode (papuče) in dokolenice po brezkonkurenčni ceni.

ODDELEK ZA GALANTERIJSKO BLAGO NA DEBELO. OTROŠKI VOZIČKI LASTNEGA IZDELKA. - EKSPORT ZOBOTREBCEV, ADJUSTIRANIH IN V ZABOJH.

Elektrotehnične tvornice

delniške družbe

prej **ŠKODOVI ZAVODI** v Plzinju

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo:

Ljubljana, Šelenburgova ul. 7. Telef. 966

Inženirske pisarne v Beogradu in Zagrebu

PROIZVAJAJO: Vse vrste električnih strojev in aparatov, posebno cenene, solidne in ekonomične elektromotorje.

GRADE: Kompletne električne centrale vseh vrst, električne železnice in tramvaje, omrežja, linije visoke napetosti itd.

Poset inženirja brezplačno na razpolago.

Volna in bombaž

za strojno pletenje in vsakovrstna ročna dela se dobi v veliki izbiri in po najnižjih cenah pri Karel Prelogu, Ljubljana, Gospodarska ul. 3. — Stari trg 12.

Gospodična

katera je absolvirala trgovsko šolo ter ima tudi nekaj pisarniške prakse išče mesto praktikantije. Ponudbe na upravo lista pod »Praktikantinja«.

Stanovanje

ostoječe iz kuhinje in sobe išče mirna stranka brez otrok. Ponudbe na upravo lista »Stanovanje«.

Mizarska delavnica

Frane Planinšek, Maribor, Mlinska ulica 11, izdeluje najfinejše in prosto pohištvo po zmernih cenah.

Čevljarji pozor!

„Prvo čevljarsko učilišče v Ljubljani“ otvori prirojalni teoretični in praktični tečaj za g. mojstre in g. pomočnike. — Sprejemajo se tudi udeleženci iz dežele. Pojasnila in prijave sprejema oblastveno priznani strokovni učitelj in vodja tečaja

K. MAJCE, Celovška cesta šte. 57, Ljubljana 7.

**je najboljša
in najcenejša.**

Koncert

se vrši za časa velesejma v restavraciji „Pod Skalco“, Mestni trg 11. Igra prvovrstna godba od 20 do 1 ure sv. Vabijo se tudi obiskovalci velesejma. Dobra pijača in jedila na razpolago. Se priporoča za obilen obisk

restavratore **JOS. URAN.**

- Oglašujte v „Narodnem Dnevniku“!

KDOR IŠČE, -- NAJDE!

Ta deček je srečen in vesel. Pomagal je materi pri pranju perila s **Zlatorog-terpentinovim milom** in našel v milu **pristen ZLATNIK!**

POSETNIKE Ljublj. velesojma opozarjam da si naj ogledajo v **lastnem paviljonu** veliko in bogato zalogo aluminijaste, emajlirane modre, rujave, sive in modre ter železne posode, dalje vse vrste orodja, okovja, strojev, jedilnega orodja in vsega v železninsko stroko spadajočega blaga pri trdki

STANKO FLORJANČIČ
trgovina s železnino v Ljubljani Sv. Petra cesta šte. 35.
Lastni paviljon!

Krasno izbiro raznovrstnega pohištva
nudi Vam po izredno zmernih cenah velezaloga pohištva, tapet, niških izdelkov, žime in morske trave, tvrdka
PETER KOBAL (KRANJ)
podružnica LJUBLJANA, Kolizej
Zanesljivim plačnikom tudi na obroke.

Barvne trakove, ogljeni poviščeni kopirni papir, hektografični zavitki in druge potrebščine pri

LUD. BARAGA, Selenburgova ulica št. 6/I.
Telefon št. 980.

Kupujte samo čevlje domačih tovarnen
PETER KOZINA & KO., Tržič
ker je to
najboljši, najelegantnejši in najcenejši domači izdelek.

Prva žebliarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Žebliarska zadruga, Kropa (Slovenija).

Brzjavke: Zadruga Kropa.

Telefon interurban: Podnart 2.

Žebli za normalne in ozkotirne železnice.
Žebli za ladje, črni ali pocinkani.
Žebli za zgradbe, les itd.

Žebli za čevlje.
Spojke za odre in prage.
Spojke za ladje in splave.
Železne brane.
Zobje za brane.

Ključke za podobne, zid, cevi, žlebove itd.
Vijaki z maticami.
Podložne pločice.
Maticice.

Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode, pločevino, kolesa itd.
Vijačni čepi.
Verige.

Izdeluje lahke transmisije, popravlja strokovnjaško gospodarske stroje in opreme za vodne žage in mline.

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in risbah najceneje.
Ilustrovani ceniki na razpolago.

Prodaja se samo na debelo trgovec.

Srečko Potnik in drug
LJUBLJANA

parna destilacija esenc, eteričnih proizvodov, eterov in izdelovanje sadnih sokov

Telefon 110. METELKOVA ULICA 13. Telefon 110.

priporoča: sadne marmelade, pravi malinovec, limonov sok, arome za nealkoholne pijače, sadne eter, esence za rum i. t. d.

Paviljon „E“ št. 97.

Srajce, promenadne, bele in barvaste, ovratnike vseh vrst in fason, pentlje, samoveznice, žepne robce, nogavice v raznih barvah za gospode in dame, naramnice, toaletne -- potrebščine, svilene trakove, čipke in vezeno. -- Nizke cene. -- Velika izbira samo pri

JOSIP PETELINC-U LJUBLJANA
blizu Prešernovega spomenika ob vodi

Naznanilo preselitve.

KAROL PRELOG, trgovina z volno, bombažem in galanterijo je preselil svojo trgovino doslej na Galusovem nabrežju št. 11. v

Gosposko ulico št. 3

Trgovina na Starem trgu št. 12. ostane še nadalje. Ob tej priliki se cenj. odjemalcem zahvaljujem za dosedanje zaupanje, ter se priporočam za nadaljno naklonjenost.

Z odličnim spoštovanjem Karol Prelog.

KLOBUKE, čevlje, perilo, sandale, DEŽNE PLAŠČE I. t. d.,

kupite najugodnejše pri

Jakob Lah - Maribor
samo Glavni trg 2.

Najboljša, najcenejša
kolesa in šivalni stroj
so edino

Petelinčevi

znamke

Gritzner, Adler, Phönix

Blizu Prešernovega spomenika za vodo.

za dom, obrt in industrijo. Pouk brezplačen, ugodni plačilni pogoji. Tudi na obroke. -- Večletna garancija.

Josip Petelinc, Ljubljana

Od dobrega najboljši je švicarski pletilni stroj **DUBIED**.

Stekleno

strešno opeko imajo stalno v zalogi Združene oprekarne d. d. v Ljubljani.

Celulozni les

mehka drva, plača najbolje Fructus, Ljubljana, Krekov trg 10.

Prodajam

dobro ohranjeno, skoraj novo pol dirkalno kolo. Poizve se na Rimski cesti št. 5, dvorišče, desno.

Modroce

iz najboljšega domačega in češkega platna, postelne mreže, zložljive postelje, otomane dekoracijske patent divane in tapetniške izdelke nud najceneje

RUDOLF RADOVAN
tapetnik

Ljubljana, Krekov trg 7.

Vojvodinjski čevljarji so na svojem občnem zbornu, ki se je vršil dne 23. maja t. l. v Novem Sadu, protestirali proti organiziranju delavnic za popravilo naše obutvi.

Čevljarjem!

Ne smatramo, da smo izpolnili svojo dolžnost služiti javnosti s tem, da prodajamo obutev.

Moralna dolžnost vsakega trgovca in proizvajalca je, da skuša in se trudi doseči možnost, da se njegovi proizvodi izrabijo do skrajnosti.

Naši odjemalci se pritožujejo, da nočete popravljati naših čevljev.

Vsled Vašega postopanja smo primorani organizirati delavnice za popravilo čevljev.

Nočemo nikomur odvzeti kruha.

Zaposlujeemo samo domače ljudi, izučene v čevljarški stroki.

Organiziramo delavnice tako, da zaposleni čevljarji kar največ popravijo ter čim več zaslužijo in da strankam čim najceneje postrežejo.

Tovarna „BATA“ nima od delavnic za popravila čevljev v kraljevini SHS nikakih koristi. Koristi imajo samo odjemalci in čevljarški delavci.

Radi tega Vaš protest proti našim delavnicam za popravila čevljev ni upravičen.

BATA